

ideea muzicală generatoare este dezvoltată din multiple unghiuri de vedere care se constituie într-un veritabil sistem de imagini perfect coerent și purtător de sens. În cadrul acestui opus, a cărui complexitate rezidă, deopotrivă, din expresia muzicii și din dificultatea procedeele tehnice a căror utilizare își propune valorificarea resurselor tehnico-expresive ale celor două instrumente, am remarcat acuratețea intonațională și buna înțelegere a textului muzical dovedite de flautistul Ștefan Diaconu, foarte bine completat de pianistul Mihai Murariu.

Al doilea opus inclus în programul recitalului, *Tetrachords* de Călin Ioachimescu a propus o nouă formulă interpretativă, pe scenă regăsindu-se, de această dată, clarinetistul Mihai Bădiță, violonista Natalia Pancec, violoncelistul Dan Cavassi și din nou pianistul Mihai Murariu, care au realizat o frumoasă versiune a lucrării scrise inițial pentru flaut, vioară, violoncel și pian și cântată pentru prima dată la Viena în urmă cu trei ani. Construită într-o formă de cvasi-rondo, *Tetrachords* se conturează ca un veritabil joc al celor patru tipuri de trisonuri și al semanticii acestora, muzica alternând între starea de imponderabilitate a acordului mărit, angoasa celui micșorat, starea de bine a majorului și melancolia minorului. De asemenea, deși se concentrează în cea mai mare parte pe amintitul joc al acordurilor, partitura lui Călin Ioachimescu oferă spre finalul său și o serie de patru solo-uri în care muzicienii și-au putut dovedi măiestria și buna cunoaștere a elementelor de tehnică instrumentală contemporană.

După ce ne-am bucurat de sonoritățile catifelate din *Jyotys* pentru flaut solo de Doina Rotaru, o suită în cinci tablouri care, pornind de la titlul împrumutat din filosofia indiană, ne invită să ne lăsăm învăluți de razele de lumină încarnate de sunetele flautului, ale cărui resurse tehnice sunt valorificate prin utilizarea unor procedee ca glissando-ul sau frullato-ul bine înșușite de Ștefan Diaconu, autor al unei versiuni interpretative în care ar fi fost totuși indicată o mai puternică susținere a sunetului, am putut asculta ...*que des mots...* pentru soprană și trio de coarde de Carmen Cârneli, o partitură prezentată în primă audiție în 1995 la Moenchengladbach, în care compozitoarea a continuat abordarea în manieră cântat-declamată a textelor aparținând scriitoarei Annie Cohen-Solal. Versiunea prezentată duminică ne-a oferit o frumoasă surpriză prin apariția sopranei Olga Caia alături de Natalia Pancec, Aida-Carmen Soanea și Dan Cavassi, glasul său completat de o tehnică vocală ce îi aduce o alură sigură dovedindu-se un argument pentru o mai solidă prezență în recitalurile de muzică contemporană, gen pe care pare că îl poate aborda cu succes.

Penultimul opus inclus în recital, *The Colours of Elegy* pentru flaut, percuție și pian de Corneliu Dan Georgescu dedicat formației Trio Contraste, reunește într-un discurs muzical complex 16 secțiuni în care elegia, ca stare caracteristică a minții, este văzută de această dată din punctul de vedere al arhetipului muzical, fiind

prezentată ca un sentiment atemporal bizar ce se transformă continuu prin intermediul diferitelor culori sonore și forme, pe fundalul desfășurării muzicale fiind sugerată și o fină aluzie la ideea de ison. În varianta pe care am ascultat-o, cei trei muzicieni, Ștefan Diaconu, Mihai Murariu și Irina Rădulescu, și-au însușit în mare parte semantica lucrării și provocările tehnice ale acesteia, însă au părut preocupați de corectitudinea interpretării lor sacrificând în acest sens ceva din coeziunea și comunicarea dintre cele trei instrumente pe care le-am fi dorit a fi mai pregnante.

În epilogul recitalului ansamblului devotioModerna am reascultat unul dintre opusurile care au marcat istoria muzicii contemporane românești, *Sita lui Eratostene* pentru clarinet, trio de coarde și pian de Anatol Vieru. Veritabil teatru instrumental cu nuanțe comice, *Sita lui Eratostene* propunea la momentul primei sale audiții în 1969 la Mainz, un principiu de compoziție nou care, pornind de la conceptul șirului fibonaccian al numerelor prime, se bazează pe o structură formală ale cărei repere sunt împletirea de periodicități și utilizarea pregnanțelor muzicale. Adăugând acestor principii și tehnica colajului și a citatului din partituri celebre de Mozart, J.S. Bach sau Beethoven completată de prezența textelor literare preluate din piesa *Scaunele* de Eugen Ionescu, *Sita lui Eratostene* a fost dominată și în versiunea celor de la devotioModerna de o atmosferă ce amintește de ideea de teatru absurd a lui Ionescu, în care, însă, își fac loc umorul și causticitatea tipice stilului lui Anatol Vieru, perfect adaptat conceptului de teatru instrumental căruia i se integrează această lucrare.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Un recital vocal într-o interpretare memorabilă

Contextul comemorativ și emoționant evocator al Centenarului Marii Uniri de la 1918, vineri 21 septembrie 2018, la Aula Palatului Cantacuzino, un public numeros a urmărit recitalul vocal consacrat, ca repertoriu, unora dintre cei mai de seamă compozitori transilvăneni, personalități care, paralel, au deținut funcții de directori ale instituțiilor muzicale și de rectori, la cele de învățământ superior muzical, atunci nou create, la Cluj, la Sibiu la Oradea.

Este vorba de Tiberiu Brediceanu, la 50 de ani de la moarte, Sabin Drăgoi, la o 100 de ani de la naștere, Nicolae Bretan, la 50 de ani de la moarte, și Sigismund Toduță, la o 110 ani de la naștere.

Este acum locul să exprim aprecieri pentru compozitoarea Carmen Cârneli, coordonatoarea stagiunii de recitaluri și concerte a Muzeului George Enescu, care a făcut prezentările de creatori, de lucrările lor muzicale și pentru interpreți, în expuneri bine conturate și reliefate cu fine și lucide observații.

Logo IFM, UCMR, Radio România Muzical, 100 ROMÂNIA

**„Muzeul în timpul
Concursului Internațional
George Enescu” - 2018**

Vineri, 21 septembrie, ora 18
AULA Palatului Cantacuzino
Calea Victoriei nr. 141, București

**Lieduri de compozitori români
Comemorări și omagieri**

Interpreți:
Cristina Vasilache - soprană
Constantin Rudolf Cocriș - bariton
Răzvan Georgescu - bas-bariton
Iulia Săndulescu - pian

În program - Lieduri de
Tiberiu Brediceanu (50 de ani de la moarte),
Sabin Drăgoi (100 de ani de la naștere),
Nicolae Bretan (50 de ani de la moarte),
Sigismund Toduță (110 ani de la naștere)

Coordonare Stagiunea MNGE: Dr. Carmen Cârneli

Am ascultat în deschiderea acestui recital și din creația de gen a compozitorului Sigismund Toduță, *Mânțe-te, bade, amarul*, pe versuri populare, în interpretarea baritonului Constantin Rudolf Cocriș, și *De strigat*, pe versuri populare, în interpretarea bas-baritonului Răzvan Georgescu.

În fața acestor surâzătoare ecouri din vreme, ascultătorul contemporan se vede înconjurat de imagini vii, cât și de o anumită și prodigioasă vibrație a viitorului pentru cei de odinioară, pe care-l trăim noi astăzi. Și este frumos.

Din creația lui Nicolae Bretan, am urmărit cu un real interes piesele scrise pe versuri eminesciene *Ce te legeni codrule*, în viziunea interpretativă a sopranei spinto Cristina Vasilache și *La steaua*, redată cu o linie de excepție de bas-baritonul Răzvan Georgescu.

Celor două creații ale lui Nicolae Bretan pe versuri eminesciene, li s-au adăugat în program *Prea sus ați fost*, pe versuri de Victor Eftimiu, în redarea de admirabilă ținută a baritonului Constantin Rudolf Cocriș, text în română și maghiară, *Rea de plată*, pe versurile lui George Coșbuc, în vigoarea scenică imprimată de bas-baritonul Răzvan Georgescu și *Bătrânul țigan*, pe versuri de Victor Eftimiu, cu excelenta dicție și ținută artistică, pe text român și maghiar, de asemeni a baritonului Constantin Rudolf Cocriș.

În urmă cu aproximativ un deceniu, am editat repertoriul pentru voce și pian al compozitorului Nicolae Bretan. El a fost un bariton cu succese notabile pe scenele teatrelor de operă românești și din străinătate, apoi, regizor de operă la Opera română din Cluj, care se exprima fluid în română, germană și maghiară.

În volumul respectiv toate aceste creații erau subtitrate cu texte în română, germană și maghiară, și evidențiau nu doar structuri de lied, ci și arii de operă și de factură poetică, dar ceea ce m-a surprins a fost faptul excepțional și de netăgăduit că Bretan a oferit cunoscătorilor de limbă germană și celor vorbitori de limbă maghiară posibilitatea de a cunoaște, și la nivel cultural înalt, poezie românească, între care și versuri de Mihai Eminescu.

La câțva timp de la apariția acestui volum, am fost sunat de la Serviciile muzicale de la BBC, Londra, fiind rugat să le trimit piesa vocală în la minor, pentru a fi trecută ca probă obligatorie la un concurs internațional de interpretare pentru tineri cântăreți, pe care îl organizau acolo.

Tiberiu Brediceanu a fost prezent în această seară de muzică, cu patru cântece cu melodii și versuri populare transilvănene. El a cules peste 2000 de astfel de cântece, pe care le-a transpus în limbaj scenic, orchestral și coral, ca și în melodii cu acompaniament de pian printre care și cele auzite în acest recital, *Vai, bădiță, dragi ne-avem*, solistă de talent și reușită Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc*, solist elansat Constantin Rudolf Cocriș, *Bade, pentru ochii tăi*, solistă, iarăși, dar niciodată prea mult, Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc nr. 2*, solist de admirabilă eficiență, Răzvan Georgescu.

Recitalul s-a încheiat cu *Crizanteme*, pe versuri populare, de Sabin Drăgoi, o creație de implicare emoțională și cu efuziuni afective care, în desfășurarea vocală a sopranei Cristina Vasilache, a avut dimensiuni wagneriene.

Partenera celor trei soliști protagoniști ai recitalului vocal a fost pianista Iulia Săndulescu, o instrumentistă de fervoare și permanent atentă la inflexiunile și intențiile celor pe care îi acompaniază. Totul în stil și cu multă sensibilitate.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Punct-contrapunct existențial

Concertul din 23 Septembrie, al Cvartetului de coarde „Gaudeamus”, a încheiat seria celor șase manifestări programate în Aula Palatului Cantacuzino sub genericul „Muzeul în timpul Concursului Internațional George Enescu” 2018, unele dintre ele – de pildă, cele interpretate în 14 Septembrie, de către Ansamblul *devotioModerna* – cu trimitere directă la sărbătorirea Centenarului Marii Uniri.

Inițiat cu peste trei decenii în urmă, la Iași, Cvartetul „Gaudeamus”, ce poartă girul exigenței și autenticității Cvartetului „Voces”, s-a remarcat ulterior ca formație camerală de elită a Filarmonicii din Brașov. Datorită eminenței viziunii asupra manierei de a „citi”, conștientiza și „traduce” în expresie sonoră viața interioară a diferitelor opusuri muzicale a membrilor săi actuali: Lucia Neagoe – vioara I, Raluca Irimia – vioara a II-a, Leona Varvarichi – violă, Ștefan Neagoe – violoncel, cvartetul „Gaudeamus” a conservat, intacte, coeziunea muzical-umană și virtuozitatea performantă prin care s-a distins la debutul din 1987.

Programele au fost alcătuite parcă după principiul *punct-contrapunct*, astfel încât creațiile lui George Enescu să fie anturate aproape în totalitate de pagini ale înaintașilor, ale contemporanilor cu el, sau ale câtorva dintre posteneskienii contemporani cu noi. În concertul la care ne referim, demersul interpretativ a pornit dinspre prezent înapoi, spre punctul de referință George Enescu. *Mutatis mutandis*, și, ca să folosesc o

sintagmă proprie, „de la mimesis la arhetip” - adică, de la creatorii zilelor noastre, în ale căror lucrări se întretes – conștient, sau numai instinctiv – ecouri din stilul și spiritul muzicii enesciene, către modelul care i-a inspirat: de la piesa pentru violă și violoncel, „Sărutul” de Roman Vlad, *Cvartetul nr. 2* de Adrian Iorgulescu și piesa pentru două vioare, „Sonorități din flori albastre” de Ulpian Vlad, la... doar partea a II-a, *Andante molto sostenuto ed espressivo*, din *Cvartetul de coarde op. 22, nr. 2* în Sol major de George Enescu!

Preocupat de evoluția spiralată a sunetului, până în punctul atingerii formei sau consistenței lui arhetipale, **Roman Vlad** și-a găsit, în polisajele operelor lui Brâncuși, suportul ideal. Scrise în registre apropiate ca înălțime și timbralitate, pasajele violei demarează un dialog deopotrivă liric - cu tentă modal-onirică - și contrapunctic, adesea în canon cu violoncelul, pentru ca, în răstimpuri, să se întâlnească într-o comuniune de substanță. Nu o dată, inflexiunile ei modal-doinite din registrul acut se convertesc în suspine, evocând reminiscențe ale unora dintre pasajele *Sonatei* enesciene, „în caracter popular românesc”. Iar, prin consonanța romanțioasă, cu iz desuet, din finalul lăsat în suspensie, compozitorul a vrut să sugereze, poate, permanența, dincolo de timp, a ideii de afectivitate pecetluită de sculptor în *Poarta sărutului*.